

Спеціалізованій вченій раді Д 35.051.01
у Львівському національному
університеті імені Івана Франка

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

ЗІНЬЦЬО ІЮЛІЇ ВОЛОДИМИРІВНИ

на тему «Управління маркетинговою діяльністю
фермерських господарств України»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи

Дослідження проблематики маркетингового управління в умовах динамічного розвитку ринкових відносин є важливим для будь-якої сфери національної економіки, в тому числі і аграрної. Особливо актуальним є вивчення процесів управління маркетинговою діяльністю учасників аграрного ринку, зокрема фермерських господарств. Їх істотні переваги, порівняно з іншими організаційними формами аграрного підприємництва, виявляються у простоті створення, вільному входженні на ринок і виході з нього, гнучкості та спрощеній процедурі прийняття управлінських рішень, оперативному реагуванні на зміни в кон'юктурі ринку, вищому рівні мотивації праці тощо. Однак, як засвідчує світовий досвід, необхідність підтримки конкурентоспроможності сучасних фермерських господарств як на вітчизняному, так і на зарубіжному ринках, залежить від вдалого використання комплексу маркетингових інструментів. Тому опоноване наукове дослідження покликане вирішити низку методологічних та прикладних проблем пов'язаних

із здійсненням маркетингової діяльності фермерськими господарствами України.

Дисертант послідовно з'ясовує ключові аспекти управління маркетинговою діяльністю вітчизняних фермерських господарств та досягає поставленої мети. Автором розкрито чинні теоретичні положення, поглиблено понятійно-термінологічний апарат управління маркетинговою діяльністю та запропоновано більш досконалий механізм системи його управління.

Усе зазначене вище підкреслює актуальність дисертації Зіньцьо Юлії Володимирівни, яка присвячена проблематиці управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України.

Зв'язок дисертації з науковими програмами та пріоритетними напрямками розвитку науки

Дисертаційна робота Зіньцьо Ю.В. присвячена дослідженню одного з важливих напрямів економічної науки – сучасних проблем у сфері управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств – та пов'язана з тематикою науково-дослідних робіт кафедри маркетингу Львівського національного університету імені Івана Франка, зокрема «Методологія прикладних маркетингових досліджень в Україні» (державний реєстраційний номер 0114U005090, 2014-2017) та «Тенденції використання сучасного маркетингового інструментарію в Україні» (державний реєстраційний номер 0118U000596, 2018-2021), у межах яких автор здійснив теоретичне обґрунтування та розробив практичні рекомендації щодо вдосконалення управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Ознайомившись зі структурою дисертаційної роботи та автореферату, їх змістом, можна зробити висновок щодо обґрунтованості та достовірності наукових положень і рекомендацій.

Сформульована мета дослідження, поставлені автором завдання розкриті, та покликані забезпечити комплексний аналіз теоретико-методологічних і прикладних положень маркетингового управління фермерськими господарствами з метою підвищення ефективності їх функціонування.

Об'єкт, предмет дослідження відображено у змісті та структурі роботи. Використання у дисертації таких наукових методів дослідження, як: наукової абстракції, індукції, дедукції, синтезу, узагальнення, систематизації, аналізу, порівняння, графічного і табличного відображення, сприяли вирішенню поставленої мети і завдання.

Теоретичною та методологічною основою дисертаційної роботи стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали міжнародних конференцій, періодичні видання, а також аналітичні документи стосовно управління маркетинговою діяльністю суб'єктів господарювання в аграрному секторі.

Дисертантом опрацьовано значну кількість літератури з досліджуваної проблематики, зокрема: законодавчі й нормативно-правові акти з питань формування та регулювання діяльності фермерських господарств, аналітичні та статистичні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, результати власних досліджень автора, офіційні ресурси мережі Інтернет.

Детальний розгляд змісту дисертації та автореферату свідчить про те, що достовірність і обґрунтованість наукових положень підтверджена у публікаціях автора, зокрема у фахових наукових виданнях, а також апробацією на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура роботи та зміст є логічними, наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані за результатами дослідження, достатньою мірою обґрунтовані, а розроблені автором ідеї та пропозиції мають теоретичне та практичне значення.

Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, їх новизна

Сформульовані у дисертаційній роботі положення наукової новизни свідчать про особистий внесок дисертанта у вирішення важливого завдання сучасної науки, яке полягає у розробленні теоретико-методологічних і прикладних положень маркетингового управління фермерськими господарствами та наданні практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності їх функціонування у структурі аграрної економіки.

У процесі написання дисертації автором використано вагому науково-теоретичну інформаційну базу і статистичну інформацію, що слугувала основою для отримання достовірних наукових результатів. Матеріали дослідження дисертантом викладені систематизовано, логічно та послідовно. Автор уміло володіє спеціальною термінологією. Зміст дисертації свідчить про вміння здобувача працювати з науково-методичною літературою, статистичною інформацією, законодавчими актами та нормативно-правовими документами, аналітичними матеріалами, формулювати висновки і пропозиції.

У дисертації можна виокремити такі основні наукові результати автора, що наведені далі.

Комплексне теоретичне узагальнення сутності, особливостей та місця фермерських господарств у системі аграрної сфери дало змогу доповнити класифікацію існуючих форм господарювання за: способом реєстрації; формою власності; характером діяльності; організаційно-правовими формами господарювання згідно з Державним класифікатором України ДК 002:2004; способом формування статутного капіталу; величиною частки іноземного інвестора у статутному капіталі підприємства (п. 1.1, рис. 1.1). Також автором запропоновано теоретико-методичний підхід до формування системи управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств, яка передбачає застосування розширеного комплексу маркетингу (product, price, place, promotion, personal), забезпечення та інфраструктури управління

маркетинговою діяльністю, з врахуванням впливу різних рівнів середовища маркетингової діяльності (п. 1.2, рис. 1.16).

Теоретична частина дисертації подана автором логічно та структуровано, із внесенням відповідних уточнень в понятійно-категоріальний апарат, зокрема зазначено, що «Управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств» – це процес формування та реалізації комплексу заходів з використанням маркетингового інструментарію, унаслідок чого господарство досягає основних цілей і завдань, а також може впливати на процеси, пов'язані з ціноутворенням, збутом товарів, регулюванням рівнів продажів, конкурентоспроможністю, залученням нових ідей, задоволенням смаків і вподобань споживачів, а в підсумку отримує максимальний ефект за мінімальних витрат на маркетинг (п. 1.2).

Науково-практичну значущість має аналіз діяльності фермерських господарств в розрізі комплексної маркетингової політики. Зокрема, з метою виявлення регіональних особливостей управління фермерськими господарствами автором проведено дослідження, у межах якого було з'ясовано ступінь застосування ними маркетингового інструментарію (п. 2.1). Отримані результати, які ґрунтуються на використанні інструментів маркетингової діяльності, дають можливість підвищити ефективність діяльності фермерських господарств.

Вагомим доробком другого розділу є обґрунтовані пропозиції автора стосовно необхідності створення якісно нової гнучкої системи: збуту продукції, придбання техніки і технологій (п. 2.2). На наш погляд, дисертант достатньо переконливо й аргументовано вказує на вагому роль маркетингу у діяльності фермерських господарств.

Детермінований факторний аналіз дав змогу здобувачу здійснити оцінку ефективності маркетингової управлінської діяльності. Сформована модель передбачає визначення інтенсивності впливу організаційно-економічних і маркетингових чинників на рентабельність фермерських господарств (п. 2.3).

У третьому розділі «Удосконалення механізму управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств» цікавими з огляду на

практичне застосування є напрями удосконалення управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України. Зокрема, ті, які дозволяють виявити основні резерви для підвищення ефективності їх функціонування (п. 3.1). Запропоновані рекомендації дають змогу більш ефективно функціонувати вітчизняним фермерським господарствам.

На підставі проведеного аналізу, автором узагальнено результати зарубіжного досвіду управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств та обґрунтовано перспективи його застосування в Україні (п. 3.2).

Загалом, розроблені у дисертації наукові положення, висновки, рекомендації, їхня новизна відповідають змісту роботи та підтверджують теоретичну та практичну значущість дослідження.

Достовірність одержаних результатів і повнота їхнього викладу в опублікованих працях та авторефераті

Детальне ознайомлення з дисертаційною роботою, авторефератом та публікаціями дає можливість зробити висновок про достатній рівень достовірності основних положень та висновків, сформульованих у дисертації.

Структура роботи, логіка викладення матеріалу, завершеність проведеного дослідження, використання значного масиву статистичної інформації, наукових методів, відповідності завдання і мети до здійснених аналітичних розрахунків підкреслюють достовірність, обґрунтованість наукової новизни, висновків та пропозицій, розкритих у роботі, засвідчують їхнє теоретичне та практичне значення.

За результатами дослідження опубліковано 25 наукових праць загальним обсягом 6,3 друк. арк. (5,73 друк. арк. належить особисто автору), з них: 7 статей у наукових фахових виданнях України (в тому числі 2 статті у наукових журналах, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних) та 2 статті – в іноземних періодичних виданнях).

Головні положення і результати наукового дослідження апробовано на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, за матеріалами яких опубліковано 15 тез доповідей.

Основні ідеї та результати дисертаційної роботи повністю відображені в авторефераті дисертації.

Структура і зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертація Зіньцьо Ю.В. складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загального висновку, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 242 сторінки, у тому числі основний текст розміщений на 188 сторінках. Робота містить 23 таблиці, 42 рисунки і 8 додатків. Список використаних джерел налічує 260 найменувань.

Розглянувши структуру дисертації, стиль викладення матеріалу дослідження, а також надані висновки та рекомендації, можна констатувати про логічність й послідовність викладення матеріалу. Робота цілком відповідає встановленим нормативним вимогам Міністерства освіти і науки України, паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством та профілю спеціалізованої вченої ради, до якої подана до захисту.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи

Наукові положення, рекомендації та пропозиції, отримані за результатами дисертаційної роботи, є вагомим внеском у дослідження теоретико-методологічних та практичних аспектів маркетингового управління фермерськими господарствами.

Науково-практичні здобутки, відображені у дисертаційній роботі, застосовують у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського

національного університету імені Івана Франка під час викладання дисциплін: «Аграрний маркетинг», «Економіка аграрного сектора».

Окремі положення проведеного дослідження застосовуються керівництвом: ФГ «Збіч» Кам'янка-Бузького району Львівської області, сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Агрослав» с. Жовтанці Кам'янка-Бузького району Львівської області та фермерського господарства «Первоцвіт» с. Шоломинь Пустомитівського району Львівської області.

Усі теоретичні та практичні впровадження результатів дослідження підкріплені довідками.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Разом з тим, у дисертаційній роботі, поряд з позитивним оцінками, мають місце певні недоліки та дискусійні положення.

1. Схвально оцінюючи доробок дисертанта щодо запропонованої системи управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств (п. 1.2), де використано додатковий елемент комплексу маркетингу "personal", водночас відзначаємо доцільність графічного зображення взаємовідносин між різними суб'єктами ринку: продавець – покупець; виробник – продавець; виробник – постачальник;

2. Підтримуємо думку автора, що одним із пріоритетних напрямів розвитку вітчизняних фермерських господарств є інновації (п. 3.1). Проте, в роботі потребують додаткового обґрунтування шляхи впровадження результатів інноваційного розвитку у їхній виробничій діяльності;

3. Виконане в дисертаційній роботі дослідження особливостей управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств, що здійснюється в межах Львівського регіону, має певні елементи новизни та практичної значущості (п. 2.1). Однак, варто було б також дослідити рівень використання елементів комплексу маркетингу в межах всього аграрного сектору національної економіки і сформулювати стратегію їх ефективного управління та розвитку;

4. В роботі автором недостатньо повно розкрито перспективи оптимізації кількості зайнятих у фермерських господарствах (п. 1.2) та взагалі аспекти менеджменту персоналу;

5. Доцільно було б більш детально розглянути нормативно-правове забезпечення управління фермерськими господарствами в Україні та надати пропозиції по його удосконаленню (розділ 3);

6. Автор розглядає питання використання світового досвіду стосовно проблеми дослідження (п. 3.2.). Разом з тим, не приділено достатньої уваги сучасним аспектам розвитку фермерських господарств в Україні, пов'язаних з процесами глобалізації, євроінтеграції, якості продукції, сертифікації, екологізації тощо.

7. Є певні погрішності редакційного характеру. Деякі таблиці доцільно було б винести у додатки. Наявна невідповідність розділів та підрозділів за обсягом, відсутність п. 3.3 у розділі 3.

Разом з тим, зазначені зауваження та дискусійні положення не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи Зіньцьо Ю.В., а можуть бути об'єктом для наукової дискусії та продовження досліджень за даною тематикою.

Загальний висновок

У цілому кандидатська дисертація Зіньцьо Ю.В. на тему «Управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України» є кваліфікованою науковою працею, виконаною автором особисто, характеризується цілісністю і логікою викладення, містить обґрунтовані теоретичні та практичні результати, які мають елементи наукової новизни, і є важливими для практичного вирішення завдання удосконалення управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств та підвищення їх ефективності.

Логіка та послідовність викладення матеріалу дали можливість вирішити поставлені завдання, реалізувати мету, що відповідає обраній тематиці дослідження та розкриває її.

Наукові праці, опубліковані автором, відображають зміст дисертації, її основні положення та висновки. Зміст автореферату адекватно відображає основні положення дисертації.

Усе зазначене вище дає підстави стверджувати, що дисертаційна робота Зіньцьо Юлії Володимирівни на тему «Управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України» за змістом, оформленням, науковою новизною відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук та пунктам 9, 11, 12, 13 і 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567 (зі змінами та доповненнями), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту
Полтавської державної аграрної академії

І.А. Маркіна

